

2024-07-05

Remissvar på En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2024:19)

Adda tackar för möjligheten att lämna svar på det remitterade delbetänkandet *En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap* (SOU 2024:19).

Adda AB, inkl. dotterbolaget Adda Inköpscentral, ägs av Sveriges Kommuner och Regioner (98 %) och 256 kommuner. Vi erbjuder tjänster och produkter inom digitalisering, hållbar försörjning och kompetensutveckling.

Adda håller i allt väsentligt med om det Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) framför i sitt remissyttrande med de tillägg som framgår nedan.

1 Samverkan

I delbetänkandet föreslås att det tillskapas en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel.

Styrande för vilka myndigheter som ska tilldelas uppdrag som beredskapsmyndigheter inom den nya sektorn är ett antal kriterier och principer (ansvarsprincipen, enkelhetsprincipen och kompetensprincipen).

Vi anser att det i grunden är bra att låta myndigheter som normalt ansvarar för ett visst område, ansvara för samma område i tider av fredstida kris, höjd beredskap och ytterst krig. Att beslut kan fattas snabbt i dessa situationer, och att de bygger på korrekt information, är oerhört viktigt. I vissa fall kan

uppdelningen emellertid medföra att ansvaret fördelas på ett till synes onaturligt sätt ur ett marknadsperspektiv. Här tänker vi främst på uppdelningen av ansvaret för handel och utrikes handel som, mot bakgrund av ovan nämnda principer, placeras hos två olika beredskapsmyndigheter (Tillväxtverket och Kommerskollegium), förutsatt att övervägandena i kapitel 3 *Överväganden om ytterligare åtgärder för en ökad försörjningsberedskap* blir verklighet. Det är möjligt att uppdelningen är den bästa mot bakgrund av dels Tillväxtverkets och Kommerskollegiums nuvarande ansvarsområden, dels nämnda principer. Men den ställer också krav på god samverkan myndigheterna emellan och att de kommunicerar tydligt och ensat gentemot marknaden.

För en fungerande försörjningsberedskap är ett aktivt och kontinuerligt arbete för att främja samverkan av vikt, inte bara mellan myndigheter utan även mellan myndigheter, kommuner, regioner och näringslivet. Något som utredningen även uttrycker i exempelvis kapitel 2.3.1 *Tillväxtverkets ansvar för beredskap inom industri och handel*. Vi vill understryka att samverkansfrågor måste vara ett fokusområde och inte får prioriteras ned när de nya beredskapsmyndigheterna ska genomföra förändringar i den egna verksamheten för att möta de nya behov och krav som ställs på dem i egenskap av beredskapsmyndigheter.

2 Överväganden om ytterligare åtgärder (kapitel 3)

I kapitel 3.4.1 *Överväganden om ytterligare åtgärder för en ökad försörjningsberedskap* finns överväganden om att göra Upphandlingsmyndigheten till beredskapsmyndighet. Här uppfattar vi att det kommer att göras ytterligare utredning innan beslut tas, vilket vi välkomnar. Särskilt mot bakgrund av att några av de uppgifter som skulle åläggas Upphandlingsmyndigheten i egenskap av beredskapsmyndighet, kan anses ha en mer naturlig placering hos en myndighet som har större praktisk erfarenhet av genomförande av upphandlingar och av upphandlingsprocessens samtliga moment.

Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll som expertmyndighet och förfogar som sådan över mycket kompetens om upphandlingsregelverket. Men om uppdraget som beredskapsmyndighet förutsätter kunskap som naturligt hänger samman med praktiskt genomförande av upphandlingar, och mindre med uppgiften att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter, så ställer vi oss tveksamma till om det här är en riktig ansvarsplacering. Här tänker vi bland annat på vad som i delbetänkandet sägs om att uppgiften medför krav på kompetens kring det som inom upphandlingsområdet kallas för behovs- och marknadsanalyser, inbegripet identifiering av företag, varor och tjänster, produktionskapacitet, handelsflöden samt lagerhållning.

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet upphandlar ramavtal för att täcka statliga myndigheters behov av varor och tjänster, och har som sådan stor praktisk erfarenhet av upphandlingar. Det inkluderar erfarenhet av och kompetens kring det som inom upphandlingsområdet kallas för behovs- och marknadsanalyser. Vi förespråkar därför ytterligare utredning för att undersöka om exempelvis Kammarkollegiet, som inrymmer Statens inköpscentral, i stället bör utses till beredskapsmyndighet.

Även Adda, tillsammans med ytterligare två nationella inköpscentraler – Sinfra och HBV – har stor praktisk erfarenhet av upphandlingar.

Vi kan förvisso inte tala för övriga inköpscentraler men vi föreslår att man närmare överväger de nationella inköpscentralernas möjliga roll i försörjningsberedskapen. Adda har i tidigare remissvar (Addas remissvar avseende *En modell för svensk försörjningsberedskap* [SOU 2023:50]) lyft fram möjligheten att använda avtal för att säkra tillgång till försörjningskritiska varor och tjänster. I denna del skulle exempelvis Sveriges nationella inköpscentraler kunna fylla en mycket viktig roll.

Statliga myndigheter, kommuner och regioner samordnar i dag sina offentliga upphandlingar på flera olika sätt. Det görs bland annat genom att ett antal nationella inköpscentraler ingår ramavtal och inrättar dynamiska inköpssystem för upphandling av de varor och tjänster som dessa myndigheter och deras bolag har behov av.

För statliga myndigheter genomförs upphandlingar, som nämnts ovan, av Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet. På kommun- och regionsidan finns Adda Inköpscentral, och för kommunernas räkning genomförs även upphandlingar av Sinfra och HBV ekonomiska föreningar. Sinfra genomför upphandlingar inom fjärrvärme, VA och el. Medlemmar i Sinfra är kommuner och kommunalägda bolag. HBV fungerar som en inköpsfunktion åt Sveriges allmännyttiga bostadsbolag. HBV genomför samordnade upphandlingar av varor och tjänster kopplade till byggnation, renovering och förvaltning av fastigheter.

Tillsammans besitter dessa fyra inköpscentraler kompetens, erfarenhet och kontaktnät som kan användas och bidra i arbetet för att stärka Sveriges försörjningsberedskap. Exempelvis genomför de nationella inköpscentralerna redan i dag upphandlingar av just sådana varor och tjänster som mest sannolikt kommer att identifieras som försörjningskritiska.

Staten, genom relevanta myndigheter, bör kunna uppdra åt eller avtala med de nationella inköpscentralerna om att dessa ska utföra för försörjningsberedskapen nödvändiga upphandlingar. Sådana avtal bör träffas i god tid för att utveckla effektiva samarbetsformer, och för att säkra statlig finansiering till det arbete som krävs för att genomföra upphandlingarna, bygga

upp lager, med mera. Vår bedömning är att det skulle gynna den svenska försörjningsberedskapen att nyttja de nationella inköpscentralerna på det här viset.

Beslut om detta utlåtande har fattats av Addas VD Åsa Granat. I handläggningen har Addas chef för försörjningsberedskap och riskanalys Kristina Syk och bolagsjuristen Helena Lindh deltagit.

Åsa Granat
VD
Adda